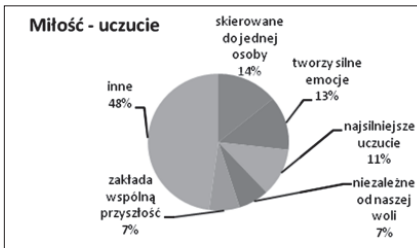
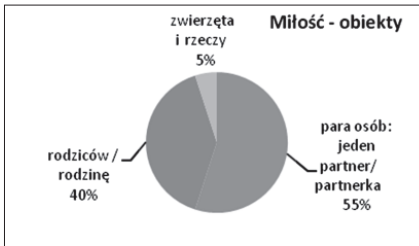

„Jaki jest stosunek do seksu?”). Analizując wypowiedzi studentów, można bliżej scharakteryzować to uczucie, określić jego obiekty, trwałość i łączące się z nim relacje.

Uczucie miłości skierowane jest do jednej osoby, wywołuje silne emocje, jest uczuciem najintensywniejszym, niezależnym od naszej woli, często zakłada wspólną przyszłość (zob. schemat 4). Inne określenia przypisywane uczuciu miłości, na przykład takie, jak: „może być: nieszczęśliwa (szalona, nieprzewidywalna)” czy „nie może istnieć bez przyjaźni”, pojawiały się jednostkowo.

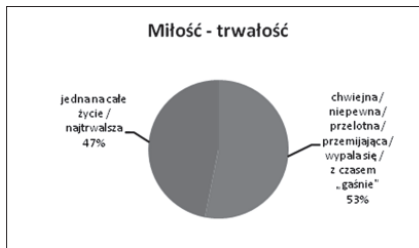
Schemat 4. Miłość – uczucie.

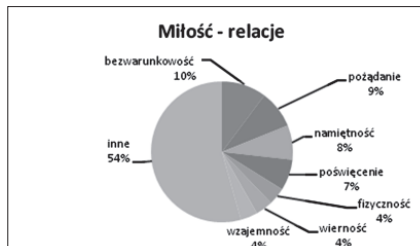
Schemat 5. Miłość – obiekty.

Miłość wiąże przede wszystkim ludzi, ale kochać możemy również zwierzęta i przedmioty (zob. schemat 5). Ma ona różne oblicza – inaczej kocha się rodziców, dzieci, rodzeństwo, a inaczej partnera. Inne rodzaje miłości, opisywane w literaturze i słownikach, nie pojawiły się w odpowiedziach respondentów. Zastanawia zwłaszcza brak wskazania miłości do Boga i ojczyzny. Interpretację tego zjawiska pozostawiam czytelnikowi.

Na temat trwałości miłości zdania młodzieży są rozbieżne, połowa respondentów twierdzi, że jest to uczucie przelotne, a połowa, że najtrwalsze (zob. schemat 6). Wydaje się, że ten czynnik, aczkolwiek dla respondentów ważny, bardzo mocno uwarunkowany jest ich własnymi doświadczeniami, które w tym wieku nie są jeszcze pełne. Czy jednak kiedykolwiek można powiedzieć, że są one pełne? Trzeba przy tym podkreślić, że na przelotność uczucia miłości wskazywali zarówno mężczyźni, jak i kobiety, a trwałość podkreślały wyłącznie kobiety.

Schemat 6. Miłość – trwałość.

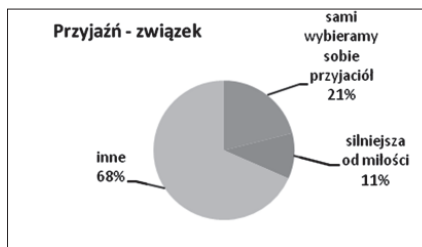
Schemat 7. Miłość – relacje.

Przy definiowaniu miłości najczęściej wskazywano na relacje między kochającymi się osobami (zob. schemat 7). Najważniejsza w miłości była dla respondentów jej bezwarunkowość, polegająca na tym, że miłością „obdarzamy ludzi, którzy niekoniecznie na to zasługują”. Miłość wiąże się też z pożądaniem, namiętnością i fizycznością oraz zakłada poświęcenie dla partnera: „Powoduje, że dla drugiej osoby możemy zrobić wszystko / przedkładamy dobro drugiej osoby nad swoje / zmieniamy siebie dla drugiej osoby”. Miłość wymaga też wzajemności i wierności. Na bardzo dużą grupę „relacji innych” składają się, pojedynczo wymieniane, między innymi: oddanie, zaufanie, bliskość, przywiązanie, troska, zazdrość, bezgraniczność (kochana mimo wad), zgoda na kompromisy, zaangażowanie i czułość.

Przyjaźń, w odniesieniu do przywołanych parametrów, określana była jako związek (odpowiedź na pytanie „Czym jest?”) łączący ludzi często tej samej płci (odpowiedź na pytanie „Kogo dotyczy?”) dobierających się na podstawie wspólnych poglądów czy postaw (odpowiedź na pytanie „Jaka jest jej podstawa?”), najczęściej trwałe (odpowiedź na pytanie „Jak długo trwa?”), wykluczający seksualność (odpowiedź na pytanie „Jaki jest stosunek do seksu?”), wymagający określonych relacji między tworzącymi go osobami (odpowiedź na pytanie „Jakie relacje łączą obiekty?”). Wypowiedzi studentów pozwalają bliżej scharakteryzować również ten związek, określić jego obiekty i relacje.

Związek przyjacielski jest silniejszy od miłosnego i oparty na przemyślanym doborze partnera (zob. schemat 8). Do innych jego cech należą między innymi: stałość emocjonalna („brak huśtawki emocjonalnej”), możliwość

wiązania się każdego z przyjaciół z innymi osobami oraz poczucie bezpieczeństwa.

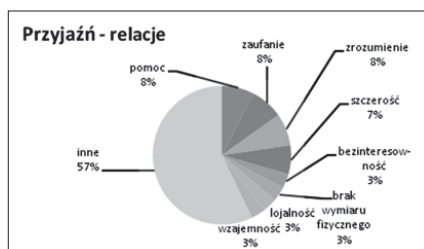
Schemat 8. Przyjaźń – związek.

Schemat 9. Przyjaźń – obiekty.

Przyjaźń łączy wyłącznie ludzi. Przyjaźnić się można przy tym z każdym, niezależnie od jego wieku i płci (zob. schemat 9). Przyjaciół można mieć w tym samym czasie wielu, inaczej niż w przypadku partnera w miłości. Przyjaciół zawsze jednak łączy jakieś podobieństwo, na przykład charakteru, poglądów czy temperamentu. Przyjaźń jest efektem długiego przebywania z drugim człowiekiem, budowana jest stopniowo, wymaga dużo czasu, by się umocnić, i trzeba na nią zasłużyć. Jest związkiem na całe życie.

Najczęściej wskazywane relacje między przyjaciółmi to wzajemna pomoc w każdej sytuacji, poleganie na drugiej osobie, wzajemne zrozumienie, szczerłość („bez względu na to, jak jest, mówimy sobie wszystko”), bezinteresowność, lojalność, brak wymiaru fizycznego (zob. schemat 10).

Schemat 10. Przyjaźń – relacje.

Braterstwo jest pojęciem najmniej znanym respondentom. Z jednej strony bardzo zbliża się do pojęcia przyjaźni, a z drugiej wskazuje na relacje rodzinne, które dla naszych porównawczych rozważań nie są istotne. Zatem braterstwo, w znaczeniu zbliżonym do przyjaźni, jest to trwała więź (odpowiedź na pytanie „Czym jest?”) głównie między mężczyznami (odpowiedź na pytanie „Kogo dotyczy?”), oparta na dumie i honorze, często o podłożu ideologicznym (odpowiedź na pytanie „Jaka jest jego podstawa?”), długotrwała (odpowiedź na pytanie „Jak długo trwa?”), pozbawiona seksualności (odpowiedź na pytanie „Jaki jest stosunek do seksu?”), generująca przede wszystkim takie relacje, jak: solidarność, prezentowanie wspólnej opinii, wymóg poświęcenia, zaangażowania, jedności czy lojalności (odpowiedź na pytanie „Jakie relacje łączą obiekty?”). Wypowiedzi studentów pozwalają bliżej scharakteryzować tę więź i charakterystyczne dla niej relacje (zob. schematy 11 i 12).